

Ruim 50 jaar 'Sluis'

De Vlaanderenzwemmarathon (16 km.)

Inleiding

Uitgaande van de veronderstelling dat het in 2024 de 50^e editie is van 'Sluis', kreeg ik medio oktober de vraag van voorzitter Robin Dellaert van de Stichting Open-Water-Zwemmen Zeeuws-Vlaanderen (SOWZZV) om een historisch stukje te schrijven.

Binnen de keuze van verschillende mogelijkheden ging m'n voorkeur uit naar de Vlaanderenmarathon. Niet alleen omdat het een unieke wedstrijd is waarmee 'Sluis' binnen de zwemwereld naam heeft gemaakt en het inmiddels een afgeronde periode is, maar ook wel omdat ik zelf aan de eerste heb meegedaan. Het is de bedoeling om later een gelijksoortig artikel over de gehele zwemperiode vanaf 1970 te publiceren, compleet met alle top drie uitslagen van de 3 km's (respectievelijk 2,5 en 2 km).

De situatie in Zeeland

De eerste editie van de huidige zwemwedstrijden in de Damse Vaart bij Sluis was op 8 augustus 1970. De periode dat 'Sluis' het water insprong met zijn 3 km, kenmerkte zich door een wisseling van de wacht betreffende het langebaanwereldje (= open-water-zwemmen) binnen het Zeeuwse:

- Het 'Zeepaardje' uit Zierikzee hield het na 1968 voor gezien met zijn 2 km. Havenwedstrijd;
- De landelijk bekende en druk bezette klassieker, de 2 km lange 'Ronde van Sas' van Gent (steevast op de eerste zaterdag in september en de laatste mogelijkheid voor Neerlands toppers om nog te scoren voor de Zwemkroniekbeker) moest noodgedwongen door de sterke waterverontreiniging in 1971 uitwijken naar de Braakman en daarmee hield ook de 'Bruinvis' het na 35 edities voor gezien;
- Ook de nog jonge 3 km 'Kreekrace' in de Otheense Kreek bij Terneuzen verkeerde in zwaar weer, of beter gezegd, verontreinigend water. Na een hopelijk eenmalig uitwijken in 1971, naar de Braakman, lieten de watermonsters in 1972 zien dat de gevreesde colibacterieën het verrekten om te vertrekken: de nekslag voor de 'Kreekrace'. Toch zou deze na een aantal jaren weer een revival ondervinden.
- Het is alleen 'Scheldestroom' dat met zijn 'Havenwedstrijd' (ca. 1800m.) onverdroten doorgaat.
- Behalve 'Sluis' sprongen ook de 'Stormvogel' uit Vlissingen in 1970 met zijn 'Kanaalrace' (3 km), en de 'Braakman' (2 km) uit Hoek in de ontstane leemte.
- Verder zat de 'Ganzetrek' (2 km) eraan te komen. In de proloog van 1971 streden naast de eigen Ganzeleden, ook een flink aantal leden van Luctor (Middelburg) en Zeelandia (Kruiningen) mee in de al sinds 1968 drukbezochte 2 km clubkampioenschappen van de 'Ganze' aan het Goese Sas, circa 50 deelnemers in totaal. In 1974 volgde dan de eerste officiële 'Ganzetrek', met de Braakmanmeisjes Els van Tatenhove (vrije slag) en Marlies Vercruisje (schoolslag) als winnaressen.

Ja, het was een periode waarin het Zeeuwse open-water-zwemmen een complete metamorfose onderging.

Terug naar Sluis 1970

Deze eerste editie ging van start met de vier categorieën 3 km vrije slag en 3 km schoolslag, gesplitst in vrouwen en mannen.

Het enthousiaste en hardwerkende organisatiecomité o.l.v. voorzitter Rinus Leenhouts kreeg al gauw loon naar werken. Niet in het minst begunstigd door de prachtige ligging en omgeving, de financiële ondersteuning door de gemeente Sluis en de welwillende medewerking van de plaatselijke middenstand. De groei ging voorspoedig: van een Zeeuws (1970), naar nationaal (1971), naar een internationaal evenement in 1972, met een spectaculaire toename in deelnemers, die in 1973 de 250 al te boven ging. Ja, ook de buitenzeeuwse topzwemmers wisten het verre Sluis al snel te vinden en te waarderen.

Maar de ambities van het langebaancomité reikten nog hoger blijkens de uitspraak van voorzitter Rinus Leenhouts in juli 1975:

“Het bestuur van 't Vrije hoopt volgend jaar een speciale spectaculaire wedstrijd te organiseren. Hoe deze er uit zal zien is nu nog niet bekend, maar de gedachten gaan in de richting van een wedstrijd van Brugge naar Sluis”.

Dit voornemen rijpte uiteindelijk tot de 16 km lange Vlaanderenmarathon; binnen Nederland alleen te vergelijken met de 16 km zwemmarathon van Anna Paulowna (1969 tot eind jaren '90) en de IJsselmeeroversteek van Stavoren naar Medemblik (sinds 1970) over circa 23 km. Opgezet als éénmalig zwemavontuur werd dit evenement een dusdanig succes dat ze een jarenlang vervolg kreeg. Steeds op de zondag, daags na de 3 km wedstrijden.

Organisatie

Er werd gestart en ook gefinisht in de Kaai van Sluis ter hoogte van de stenen kadetrapjes. Het keerpunt na 8 km lag bij het restaurant 'De Syphon' in België. Voor elke deelnemer werd een volgboot (voor begeleider/coach) ingezet.

Direct in 1976 kon men al het predicaat 'Internationaal' opplakken, want onder de 17 deelnemers bevonden zich ook een zestal Belgen. 17 Deelnemers, dat was gelijk al één meer dan de 16 km van Anna Paulowna. De Vlaanderenmarathon genoot spoedig een ruime belangstelling. Niet alleen in Nederland en de buurlanden België, Duitsland, Frankrijk en Engeland, maar ook inschrijvingen vanuit Polen, Tjechië, Hongarije, Turkije, Schotland en zelfs uit Egypte kwamen binnen.

Foto 1 en 2: start van de eerste 16km in 1976 (collectie Piet Schop)

In 1978, de derde editie, werd schoolslag als een extra categorie aan het programma toegevoegd. De vrije slag (VS), vrouwen tegelijk met de mannen, startte meestal een uur na de schoolslag (SS). Toch zou het schoolslagonderdeel een stiefkindje blijken. Met name bij de vrouwen was de deelname steeds minimaal en na 1988, op een enkele uitzondering na (Mieke van der Fluit), zelfs helemaal geen. De eerste jaren zwom men 8 km heen en 8 km terug.

Foto 3: 1978, de snelste drie: Joop Lam, Ton Brouwer en Irene v/d Laan. (foto: Oscar de Milliano, ZB beeldbank Zeeland nr.84883)

Noodgedwongen door een brugdefect in 1979 bij het Belgische Oostkerke, moest men het zwemtraject inkorten tot 4 km, welke de deelnemers dan twee keer heen en weer moesten afleggen. Qua organisatie, Belgische grensoverschrijding, overzicht (veiligheid) en voor het Sluisse publiek was dit kortere traject wel zo veel makkelijker, dat ook in de volgende jaren hiervoor is gekozen.. De prijsuitreikingen vonden gewoonlijk plaats in de Raadszaal van het Sluisse gemeentehuis. De winnaars ontvingen als wisselprijs het fraaie, 40 cm hoge houten kunstwerkje 'Jantje van Sluis'*, ontworpen en gesneden door een Belgische kunstenaar werkzaam in de meubelfabriek van du Fossé. Om het definitief in bezit te krijgen moest men driemaal achter elkaar of vijfmaal in totaal winnen. In meerdere jaren greep de KNZB de Vlaanderenmarathon aan om tevens als selectiewedstrijd te fungeren voor haar afvaardiging naar Europese of Wereld Kampioenschappen Lange Afstand. In 1979 wees de KNZB 'Sluis' aan om het N.K. 25 km te organiseren. Inmiddels is sinds 2002 de Vlaanderenmarathon van de zwemkalender geschrapt. Aan de nieuwe eisen van de KNZB en FINA was door de organisatoren niet meer te voldoen. Een schitterend evenement verdween.

* De anekdote Jantje van Sluis.

Jantje is sinds de 80-jarige oorlog bekend als de redder van Sluis. Nadat in 1604 de indertijd machtige vesting Sluis oor Prins Maurits was veroverd, wilden de Spanjaarden in 1606 de vesting weer heroveren. Daarvoor hadden ze een aanvalsplan bedacht. Terwijl ze aan de zuidzijde en schijnmanoeuvre zouden uitvoeren om de aandacht af te leiden van het Hollandse garnizoen, zou de hoofdaanval plaatsvinden aan de Oostpoort. Afsproken werd dat de aanval ingezet zou worden als de klokken van het Belfort 's nachts twee uur sloeg.

Echter juist die nacht zwegen de klokken!

Het was kermis geweest en ook Jantje, de klokkenluider had wat pullen bier teveel achterover geslagen en in slaap gevallen, dan wel niet meer in staat om de toren te beklimmen.

De Spanjaarden dachten aan verraad en durfden de aanval niet echt door te zetten. Zo bleef de stad gespaard en werd Jantje voor altijd de held van Sluis.

Foto 4: Wisseltrofee houten beeld 'Jantje van Sluis' (foto: Irene van der Laan)

Erelijst

Hieronder volgt de top drie lijst van de Vlaanderenmarathon, eventueel aangevuld met snelste Zeeuw. Evenals ik eerder heb gedaan betreffende de erelijsten van de 'Ronde van Sas' van Gent (1934 t/m 1971) en de Havenwedstrijd van Breskens (1932 t/m 1972), opgenomen in m'n boek 'Historie van de Scheldebekerwedstijden 1930 tot 1969', is gekozen voor een top drie, inclusief de zwemtijden. Daaruit kan men afleiden of er sprake is geweest van een spannende wedstrijd met een close finish, dan wel een superieure winnaar.

Voor zover niet van belang, zijn de tijden afgerond op de hele seconden. (In tegenstelling tot bij het zwembadzwemmen is het vermelden van cijfers achter de komma slechts schijnnaauwkeurigheid. Bovendien komt zo'n overvloed aan getallen de leesbaarheid en het overzicht niet ten goede.)

Met name in de beginjaren werd een totaal-uitslag opgemaakt zonder onderscheid man/vrouw. Zelf heb ik hieronder wel consequent dat onderscheid aangehouden.

1976, zo. 8 augustus: 1^e editie (17 deelnemers, 5 uitvallers. gunstige weers- en wateromstandigheden)

1. Rudy Willems, Vilvoorde België	3.50.55	1. Irene van der Laan, VZC, Vlaardingen	4.18.25
2. Ton Brouwer, PSV, Eindhoven	3.51.14	2. Rosanne Claerhout, Blankenberghe	5.42.29
3. Bart Brieffies, Njord '59, Haarlem	4.21.44	(Rosanne zwom schoolslag)	
9. Piet Schop, Ganze, Goes	5.08.08		

dnf: Yves Tonnelier, Charlerois (na 3 km)

(Henri Suetens uit Brussel (11^e in 5.13.16) ter voorbereiding op zijn Kanaalpoging.)

Foto 5: 1976: voedingstop Piet Schop met broer Hans als begeleider

1977, zo. 14 augustus: 2^e editie (12 dln's)

1. Rudy Willems, Vilvoorde	3.43.16	1. Irene van der Laan, VZC	4.01.57
2. Ton Brouwer, PSV	3.43.52	2. Rosanne Claerhout, Blankenberghe	6.12.51
3. Mario Modder, Torpedo, Hilversum	4.13.21	3. Celia Hopman-Tabak, Robben, H'sum	6.30.09
8. Peter Bek, Zeelandia, Reimerswaal	6.22.35		
10. Hans Reinieren, Zuidwester, M'burg	7.11.52		

(Celia Hopman-Tabak, Hans Reinieren en de Belgen Adhemar Brysse (5.36.39) en Raf Huysseune (6.07.53) zwommen schoolslag)

1978, zo. 2 juli: 3^e editie (veel regen en wind, water 16,7 graden: 13 van de 26 deelnemers staakten de strijd).

Ter gelegenheid van 50 jaar 't Vrije werd een speciale 'Jantje van Sluis' herinneringsmedaille geslagen.

VS: 1. Ton Brouwer, PSV	3.39.40	1. Irene van der Laan, VZC	3.52.03
2. Joop Lam, Otters, Bussum	3.46.36	2. Marije Zeekant, s.g. West-Friesland	4.11.53
3. Rudy Willems, Vilvoorde	3.52.09	3. Alison Roberts, BLDSA, Engeland	4.35.55
dnf: Pieter Polderman (na 4 km)		4. Addy Dek, Zeelandia, Reimerswaal	5.28.47
SS: 1. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.52.44	1. Celia Hopman-Tabak, Robben	6.21.22
2. Marnix Snoeck, Oostakker	6.40.20		

Foto 6: 1978, finish Ton Brouwer (foto: Oscar de Milliano, ZB Beeldbank Zeeland nr.84879)

1979, zo. 1 juli: 4^e editie (18 gestart, 3 uitvallers heren schoolslag)

VS: 1. Ton Brouwer, PSV	3.36.46	1. Irene van der Laan, VZC	3.49.13
2. Joop Lam, Otters	3.43.17	2. Vera Zeitsen, Olympic, Borgerhout	4.03.00
3. Rudy Willems, Vilvoorde	4.01.06	3. Nadine Levy, Monterelais, Frankrijk	6.12.43
SS: 1. Raf Huysseune, BZK, Brugge	6.34.10	1. Celia Hopman-Tabak, Robben	6.30.00
dnf: Étienne Pervost (Gent), en Geoffry Glasby (Brit)			

1980, zo. 6 juli: 5e editie (water 16 graden, 24 deelnemers, 6 uitvallers)

VS: 1. Joop Lam, Otters	3.31.02	1. Monique Wildschut, Njord, Haarlem	3.37.31
2. Ton Brouwer, PSV	3.40.16	2. Lydia Stegink, Otters	3.44.55
3. Ernst Bekkering, HPC, Heemstede	4.04.39	3. Irene van der Laan, VZC	3.47.37
SS: 1. Ron Phaff, Rapido, Haarlem	5.16.03	1. Celia Hopman-Tabak, Robben	6.42.34
2. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.50.26		
3. Étienne Pervost, GZV, Gent	6.05.40		

1981, zo. 5 juli: 6e editie (5 afmeldingen, 23 gestart, 6 uitvallers)

VS: 1. Joop Lam, Otters	3.30.53	1. Monique Wildschut, Njord	3.41.00
2. Ton Brouwer, PSV	3.42.14	2. Irene van der Laan, Zian/Vitesse	3.49.55
3. Marcel v/d Togt, DES, Den Haag	4.00.48	3. Sandra Bentvelzen, WVZ, Zoetermeer	4.00.19
SS: 1. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.12.42	1. Celia Hopman-Tabak, Robben	6.20.12
2. Wim Zwiers, Breda	5.42.56		
3. Eddy Deuwel, Rasco, St. Amansberg	6.32.12		

1982, zo. 4 juli: 7^e editie (30 deelnemers, 10 uitvallers)

VS: 1. Joop Lam, Otters	3.29.31	1. Monique Wildschut, Njord, Haarlem	3.42.02
2. Christophe St. Martin, Duinkerke	3.53.23	2. Irene van der Laan, ZIAN/Vitesse	3.49.30
3. Marcel van der Togt, DES	4.02.65	3. Vera Zeitsen, Olympic, Borgerhout	4.40.30
SS: 1. Klaas van Egmond, DOK, A'dam	5.23.58	1. Mariëtte van Kleven, Luctor, M'burg	6.11.42
2. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.36.13	2. Celia Hopman-Tabak, Robben	6.45.44
3. Hans van Vastenhoven, Haarlem	6.23.22		
dnf: Arco Wagenvoort, Ganze (na 6,5 km)			

1983, zo. 3 juli: 8^e editie (ideale omstandigheden, weinig wind, prima watertemp. 26 gestart, 4 uitvallers)

VS: 1. Joop Lam, Otters	3.30.27	1. Monique Wildschut, Rapido, Haarlem	3.42.26
2. Ton Brouwer, PSV	4.05.14	2. Esther Kleine, Rapido	4.13.12
3. Michel van Wingerden, DES	4.20.21	3. Sarah Hunt, BLDSA, Engeland	4.24.40
SS: 1. Coen Lucas, DJK, Amsterdam	4.51.56,4	1. Marjolein Phaff, DJK, Amsterdam	4.51.56,3
2. Klaas van Egmond, DOK	4.57.05	2. Mariëtte van Kleven, Luctor	5.50.41
3. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.27.00	3. Celia Hopman-Tabak, Robben	6.24.31

1984, zo. 1 juli: 9^e editie (26 deelnemers gefinisht)

VS: 1. Joop Lam, Otters	3.30.04	1. Babette van Loon, Rapido	3.54.25
2. Mario Modder, Rapido	3.53.52	2. Esther Kleine, Rapido	4.00.24
3. Kasim Kazbay, Izmir, Turkije	3.57.08	3. Monique Slinger, HPC	4.02.17
SS: 1. Coen Lucas, Rapido	4.54.11	1. Marjolein Phaff, Rapido	4.53.47
2. Ron Phaff, Rapido	4.59.32	2. Celia Hopman-Tabak, Robben	?
3. Guus Razoux Schulz, Thialff	5.04.13		

1985, zo. 7 juli: 10^e editie (water 18 graden, 26 inschrijvingen, 23 gefinisht)

VS: 1. Joop Lam, Torpedo, Hilversum	3.33.08	1. Natasja Klooster, Torpedo	3.52.06
2. Marc Lam, Robben, Hilversum	3.36.46	2. Gisela Szlavitsek, Boedapest	4.01.51
3. Marcel Boer, Rapido	3.52.04	3. Monique Slinger, HPC	4.02.41
SS: 1. Guus Razoux Schulz, Thialff	4.48.09	1. Marjolein Phaff, Rapido	4.48.09
2. Jacco Odemaere, WIK, Wassenaar	5.24.46	2. Celia Hopman-Tabak, Robben	6.03.48
3. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.25.06		
dnf: Coen Lucas (na 11 km)			

1986, zo. 6 juli: 11^e editie (flinke wind) (23 gestart, 4 uitvallers of buiten de tijdslimiet)

VS: 1. Marc Lam, Robben	3.40.07	1. Monique Slinger, HPC	4.07.09
2. Ton Brouwer, PSV	3.52.47	2. Marjan Moes, de Ham, Zaanstad	4.24.11
3. Joost Kuijlaars, Surena, Breda	3.54.22	3. Ingeborg Roest, WZV	4.34.47
SS: 1. Guus Razoux Schulz, Thialff	4.49.13		
2. Wim den Engelsman, Koewacht	5.13.37	dnf: Ellen Caspers (na 12km.)	
3. Luc Laloi, Charleroi, België	5.22.55	Celia Hofman-Tabak buiten de limiet binnen	
dnf: Klaas van Egmond (knietrauma)			

Foto 7: 1986, keerpunt-/finishponton met de juryleden, Piet Janse, Jo Bijsterbosch, José Clemminck, Raymonda Vergauwen en Jan Platschorre (collectie Piet Schop)

1987, zo. 5 juli: 12e editie (water 21 graden, 26 gefinisht)

VS: 1. Marc Lam, Otters	3.31.50	1. Anja de Haas, Otters	3.37.04
2. Gabor Pandi, Boedapest, Hongarije	3.37.20	2. Annemie Landmeters, Heist o/d B.	3.59.03
3. Joost Kuijlaars, Breda	3.42.13	3. Monique Slinger, HPC	4.01.35
SS: 1. Guus Razoux Schulz, Thialff	4.50.44	1. Ellen Caspers, Thialff, Enschede	5.09.22
2. Jacco Odemaere, WZK, Wassenaar	5.09.22		
3. Rombald de Rie, Robben	5.16.17		
(Jeanette Huyberts (vs) en Celia Hopman-Tabak (ss) overschreden de gestelde tijdslimiet.)			

1988, zo. 3 juli: 13^e editie (harde wind en koud water: 12 van de 29 deelnemers uitgevallen).

VS: 1. Marc Lam, Torpedo, Hilversum	3.36.47	1. Anja de Haas, Otters	4.02.25
2. Patrick Hoeksma, Thialff	3.49.55	2. Annemie Landmeters, Heijst o/d Berg	4.03.41
3. Robin Boer, Beverwijk	3.54.47	3. Natasja van Rijswijk, Otters	4.32.00
SS: 1. Gerard Moerland, Thialff	5.00.45		
2. Rombald de Rie, Robben	5.14.02	dnf: Ellen Caspers (na 5 km.)	
3. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.34.08	dnf: Christel Hoffard (na 12 km)	
dnf: Guus Razoux Schulz (na 15 km)			

Foto 8: 1989, aankomstponton in de Kaai van Sluis met o.a. Rini den Dekker en voorzitter Rinus Leenhouts. (collectie José v/d Berghe)

1989, zo. 2 juli: 14e editie (vrij koud water)

VS: 1. Gabor Pandi, Boedapest, Hongarije 3.39.52
2. Martijn van Heusden Torpedo 3.44.33
3. Joost Kuijlaars, Surena, Breda 3.46.51
SS: 1. Anton Thoen, Koewacht 4.59.16
2. Jacco Odemaere, WZK 5.23.28
3. Dieudonné Niesten, MZ&PC 5.23.32
dnf: Guus Razoux Schulz

1. Irene van der Laan, Dolfijn 3.50.06
2. Annemie Landmeters, HZA, België 3.56.49
3. Wandy Kater, de Zijl, Leiden 3.58.10

Foto 9: 1989 actiefoto van Arno van den Berghe (collectie Arno v/d Berghe)

1990, zo. 1 juli: 15e editie (water 19 graden, vrij koud, regenachtig, bewolkt weer bij een stevige N.W. wind)
(25 inschrijvingen, is tevens selectiewedstrijd voor het W.K. januari 1991 in Perth, Australië)

1990 zal in herinnering blijven van het tragische ongeval van de 19-jarige Marco Blokpoel uit Katwijk aan Zee, die na ruim 12 km zwemmen plotseling bewusteloos onderwater verdween door een combinatie van uitputting en onderkoeling. Meelopende omstanders (waaronder vader Blokpoel en Marco's vriendin) begaven zich te water en ook nabij zwemmende deelnemers hielpen direct mee te zoeken. Het doorzicht van het gewoonlijk heldere water was op dat moment beperkt door de harde wind en de bewolkte lucht. Na 8 à 9 minuten werd Marco Blokpoel vrijwel levenloos boven water gehaald en naar het A.Z. Sint-Jan in Brugge afgevoerd, waar men nog urenlang voor zijn leven vreesde.

Zodra de leiding de ernst van het ongeval besepte werd de wedstrijd gestaakt en de nog actieve zwemmers uit het water gehaald.

Mede dankzij de ervaringen die men in Brugge had opgedaan met hypothermieslachtoffers van de ramp met de veerboot Herald of Free Enterprise in maart 1987, is Marco er wonderwel toch bovenop gekomen en mocht hij na acht dagen weer huiswaarts.

Rini den Dekker, debuterend als voorzitter-kamprechter, maakte bekend dat er geen uitslag van de wedstrijd zou worden opgemaakt.

Vrije slag zwemmer Martijn van Heusden, die als snelste in recordtijd was gefinisht, kon zich daarin vinden: "Er zijn tenslotte nog andere dingen dan zwemmen"

Terugblikkend op de bewogen dag spreekt voorzitter Rinus Leenhouts van 't Vrije de hoop uit op een goede afloop: "Het heeft op ons allemaal een verschrikkelijke indruk gemaakt".

1991, zo. 7 juli: 16^e editie

VS: 1. Hans van Goor, z.v. Hoorn	3.14.28	1. Edith van Dijk, Donk, Gouda	3.38.51
2. Martijn van Heusden, Torpedo	3.27.23	2. Nicky Slinger, HPC, Heemstede	4.18.39
3. Erik van Dartel, PSV	3.33.35	3. Nina Cordier, Waregem, België	4.26.44
4. Arno van den Berghe, Koewacht	3.39.06		
SS: 1. Guus Razoux Schulz, Dolfijn	4.44.07		
2. Jacco Odemaere, AZ&PC	5.16.31		
3. Rombald de Rie, Torpedo	5.21.35		

1992, zo. 5 juli: 17^e editie (15 gefinisht)

VS: 1. Martijn van Heusden, Torpedo	3.28.48	1. Gea Veldhuizen, s.g. Groningen	3.38.39
2. Erik van Dartel, PSV	3.31.00	2. Lynn Lee, Oxford, Engeland	3.40.54
3. Joost Kuijlaars, Breda	3.45.48	3. Rachel Bridger, Engeland	3.41.58
SS: 1. Edo Kegel, Breda	5.08.12		
2. Rombald de Rie, Torpedo	5.35.51		
3. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.38.35		

1993, zo. 4 juli: 18^e editie (ideale omstandigheden: water 21-22 graden, weinig wind en lekker zonnetje.

Tevens selectie voor het EK 25 km in Tjechië 29 aug. Limiet heren 3 uur 30 en voor dames 3 uur 45.

Op de EK.25 km in Tjechië werd Gea Veldhuizen 2^e, Wandy Kater 3^e en Hans van Goor 2^e)

VS: 1. Hans van Goor, z.v. Hoorn	3.19.10	1. Gea Veldhuizen, s.g. Groningen	3.28.30,4
2. Erik van Dartel, PSV	3.29.15	2. Edith van Dijk, Donk, Gouda	3.28.30,8
3. Martijn van Heusden, Torpedo	3.34.21	3. Wandy Kater, de Zijl/LGB, Leiden	3.31.26
SS: 1. Anton Thoen, Koewacht	4.31.38		
2. Rombald de Rie, Torpedo	5.27.22		
3. Adhemar Brysse, BZK, Brugge	5.36.58		
dnf: Guus Razoux Schultz (na 12 km)			

1994, zo. 3 juli: 19^e editie (25 graden, 30 deelnemers, tevens kwalificatiewedstrijd WK 25km in Italië)

VS: 1. Hans van Goor, z.v. Hoorn	3.16.18	1. Edith van Dijk, Donk	3.29.48
2. Almar van der Meer, Torpedo	3.16.47	2. Wandy Kater, de Zijl/LGB	3.34.36
3. Jan Willem v/d Hoek, Gouwe	3.29.22	3. Gea Veldhuizen, s.g. Groningen	3.41.14
SS: 1. Wim Hoogland, Hoofddorp	5.18.12,8	1. Mieke van der Fluit, Dolfijn	5.18.12
2. Rombald de Rie, Torpedo	5.24.55		
3. Adhemar Brysse, Blankenberghe	5.33.45		

1995, zo. 2 juli: 20^e editie. (ingeschreven 12 heren en 8 dames. watertemp. is 20 graden)

Tegenslag voor de organisatie. Waar andere jaren het keerpunt altijd na 4 km. bij het Belgische plaatsje Hoeke was, lag deze keer het keerpunt een stuk dichterbij Sluis. Van de Belgische provincie West-Vlaanderen mochten de begeleidende bootjes en de volgauto's niet verder dan het pontje 'Kobus', een voetveer dat ongeveer halweg Sluis – Hoeke overvaart. Er moest dus acht keer een lengte van 2 km. gezwommen worden.

Een zestal zwemmers (Hans van Goor, Edith van Dijk, Erik van Dartel, Gijsbertine Mantel, Irene van der Laan en Melanie Kuiper) moest voor de EK 25 km selectie in Wenen, bovenop hun 16 km er nog 8 aan toevoegen, dus 24 km. zwemmen.

Met hun tussentijden op de 16 km deden ook zij mee voor het Vlaanderenmarathonklassement.

VS: 1. Hans van Goor, z.v. Hoorn	3.21.28	1. Edith van Dijk, Donk	3.31.23
2. Joost Kuijlaars, Breda	3.48.37	2. Gijsbertine Mantel, z.v. Hoorn	3.41.31
3. Henk v/d Veer, s.g. West-Friesland	3.58.09	3. Melanie Kuiper, 't Tolhekke, Steenwijk	3.43.57
SS: 1. Rombald de Rie, Torpedo	5.25.01	1. Mieke van der Fluit, Dolfijn	5.24.57
2. Adhemar Brysse, Blankenberghe	5.44.44		

Uitslag van de 24 km E.K selectiewedstrijd:

1. Hans van Goor	5.08.07	
2. Edith van Dijk	5.22.38	(Edith won op het E.K. Wenen zilver op de 25 km)
3. Gijsbertine Mantel	5.38.13	
4. Melanie Kuiper	5.40.48	
5. Irene van der Laan	5.57.12.	

1996, zo. 7 juli: 21^e editie (water 17,4 graden, 13 gestart, 6 uitvallers).

VS: 1. Remco Hitzert, UZSC, Utrecht	3.39.13	1. Karin Stein, VZC, Vlaardingen	3.45.24
2. Erik van Dartel, DBD, Best	4.03.45	2. Liselotte Joling, UZSC, Utrecht	4.10.34
3. Stephan Jutte, DSZ/Hoogwerf	4.27.56	3. Elma Alexander, Glasgow	4.13.14
SS: 1. Rombald de Rie, Torpedo	5.32.45		

1997, zo. 6 juli: 22^e editie Dit keer bedraagt de afstand 25 km als zijnde de N.K. Lange Afstand.

De weersomstandigheden waren niet gunstig: gestaag vallende regen en water van 17 graden.

Van de 12 ingeschrevenen gaan er maar 9 te water en daarvan bereiken er slechts 4 de finish.

1. Simon Lee, Portsmouth, Engeland	6.33.30	1. Melanie Kuiper, de Rijn, Wageningen	6.09.28
2. Wout Autenboer, Turnhout, België	6.38.15	2. Liselotte Joling, UZSC, Utrecht	6.38.40

dnf: Veerle Hinnekens (na 5km), Hans Miltenburg (na 5 km), Steven Hens (na 7,5 km), Lynn Lee (na 10 km) en Remco Hitzert (na 17,5 km).

(Wegens tijdoverschrijding werd Simon Lee het Nederlands Kampioenschap niet toegekend.)

1998, zo. 5 juli: 23^e editie (maar 3 heren en 2 dames deden mee. Slechts 2 daarvan bereikten de finish).

Voor het eerst werd er op gezag van de KNZB met tijdslimieten gewerkt en was er als deelname-eis gesteld dat men recentelijk een 8 km binnen de 2 uur gezwommen moest hebben. Onder zowel de wedstrijdorganisatoren als de deelnemers heerste er veel onvrede en ergernis over de gestelde limieten: de eerste 4 km moet binnen het uur worden afgelegd, de 8 km binnen twee uur en de 12 km binnen 3 uur, waarna men over de laatste 4 km anderhalf uur mag doen. Zo moest een deelnemer die 10 minuten over tijd het 12 km punt bereikte, het waterveld ruimen. Voldoende beschikbare volgboutjes vormden ook een probleem voor de organisatie.

VS heren: 1. Edwin Hoogeveen, Zwemlust/Den Hommel 3.42.37
(dnf: Duncan Groen en André Out).

VS dames: 1. Melanie Kuiper, de Rijn, Wageningen 3.42.38
(dnf: Irene van der Laan }

1999, zo. 4 juli: 24e editie (20 deelnemers: 17 H + 3 D)

VS: 1. Rick Mans, DSZ/Hoogwerf	3.36.40	1. Edith van Dijk, Hoorn/Zeemacht	3.26.52
2. Edwin Hoogeveen, Zwemlust d.H.	3.44.17	2. Melanie Kuiper, de Rijn, Wageningen	3.49.58
3. Brian Bain, Aberdeen, Schotland	3.57.52	3. Irene van der Laan, LZ'86	3.55.28
5. Martin de Milliano, Scheldestroom	4.09.41		

2000, zo. 2 juli: 25^e editie (water 18 graden)

VS: 1. Maarten van der Weijden, DWK	3.20.10	1. Dagmar Sturkenboom, Aquarijn	3.50.15
2. Rick Mans, DSZ/Hoogwerf	3.39.19	2. Irene van der Laan, LZ'86	4.01.33
3. Ferdie Witvoet, Trivia, Groningen	3.56.05	?	
9. Martin de Milliano, Scheldestroom	?		

2001, zo. 1 juli: 26^e editie (13 inschrijvingen)

VS: 1. Mark Drenth, LZ'86	3.31.54	1. Cindy Persoons, Spartacus, Hasselt	3.30.19
2. Till Richter, Bayerische S.V.	3.33.30	2. Sarah Winkelbauer, Bayerische S.V.	3.38.52
3. Rick Mans, DSZ/Hoogwerf	3.34.25	?	

2002: De 16 km Vlaanderenmarathon staat niet meer op het zwemprogramma van Sluis. Noodgedwongen, daar de organisatie niet in staat is te voldoen aan de nieuwe verplichting door de wereldzwembond FINA dat elke zwemmer bij een afstand van langer dan 10 km vergezeld moet worden door een boot met jurylid. Dat doet de Vlaanderenmarathon de das om. "Doodzonde en onterecht" vindt mevrouw Van Oorschot-Haak, lid van het organisatiecomité: "Als zo'n wedstrijd op het IJsselmeer of in open zee wordt gehouden, vind ik dat begrijpelijk. Maar bij ons hier in de vaart?... De begeleiders van de zwemmers lopen langs de kant mee." Wel wordt doorgedaan met de 8 km, die aanvankelijk in 1987 als prestatietocht begon en in 1996 tot wedstrijd werd opgewaardeerd, sindsdien ook wel aangeduid als de halve Vlaanderenmarathon. Maar de 8 km wordt per 2004 10 km wanneer er in 2003 een herdefiniëring plaatsvindt.

Het fenomeen ‘langebaanzwemmen’ wordt voortaan aangeduid met de term ‘open-water-zwemmen’, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen ‘langeafstand zwemmen’ (tot maximaal 10 km) en ‘marathonzwemmen’ (langer dan 10 km). Mondiaal streeft men naar een uniformering/standaardisatie in de afstanden 5, 10 en 25 km op EK’s, WK’s en Olympische Spelen. De term ‘langebaan’ wordt voortaan gebruikt voor het zwemmen in 50 meterbaden. Dit ter onderscheid van ‘kortebaanzwemmen’ in 25 meterbanen. Dat is wel eventjes wennen voor oudgedienden.

Baanrecords/ 3 snelsten:

Hans van Goor	3.14.28	(1991)	vrije slag:	Edith van Dijk	3.26.52	(1999)
Almar van der Meer	3.16.47	(1994)		Gea Veldhuizen	3.28.30	(1993)
Maarten v/d Weijden	3.20.10	(2000)		Wandy Kater	3.29.36	(1994)

schoolslag:

Anton Thoen	4.31.38	(1993)	Marjolein Phaff	4.48.09	(1985)
Guus Razoux Schultz	4.44.07	(1991)	Ellen Casper	5.09.22	(1987)
Coen Lucas	4.51.56	(1983)	Mieke v/d Fluit	5.18.12	(1994)

Nabeschouwing

De absolute topper van de Vlaanderenmarathon is Joop Lam. Na zijn twee 2^e plaatsen in 1978 en 1979 behaalde hij zes jaar achtereen de overwinning. Hans van Goor won 4 keer en Marc Lam 3 keer de vrije slag bij de mannen.

Vrije slag zwemster Irene van der Laan behaalde 5 overwinningen naast haar 3 zilveren en 1 bronzen klasseringen. Daarvoor ging ze 11 keer te water, net zo vaak als Celia Hopman-Tabak. Maar Celia haalde twee of driemaal de finish niet binnen de gestelde tijdslimiet. Als 52-jarige in 1986 is Celia wel de oudste deelnemer die ooit meedeed. Graag had Irene vaker aan de Vlaanderenmarathon meegedaan ware het niet dat de amateurstatus haar door de KNZB was ontnomen gedurende de jaren 1983 t/m 1988 wegens geldelijk gewin in de vele buitenlandse wedstrijden die ze zwom.

(Daarnaast gaf Irene in 1990 de voorkeur aan de internationale marathon Capri–Napels over 33 km.) Datzelfde was een jaar later ook de consequentie voor de van 1980 t/m 1983 oppermachtige Monique Wildschut toen ze eind 1983 koos voor het profcircuit in de V.S. en Canada.

Na Monique was het Edith van Dijk die eveneens tot 4 overwinningen kwam. Op de 16 km schoolslag scoorde Guus Razoux Schultz met zijn 4 overwinningen het hoogst. Adhemar Brysse, Coen Lucas, Anton Thoen en Rombald de Rie kwamen ieder tot 2 maal winst. Dat schoolslagzwemster Celia Hopman-Tabak met haar gezwommen tijden tot 4 overwinningen kon komen zegt alles over de geringe belangstelling en deelname onder zwemsters voor dit zwemonderdeel. Niettemin ging schoolslagtopper Marjolein Phaff tijdens haar drie marathons volop de strijd aan met de tegelijkertijd gestarte mannen en was hen zelfs tweemaal in de eindsprint te snel af. De derde keer, in 1985, had zij met Guus Razoux Schultz afgesproken samen te werken om elkaar aan een snelle tijd te helpen. Beiden finishten toen in exact dezelfde tijd: 4.48.09.

Over het algemeen waren de marathonzwemmers in Sluis onderling solidair, getuige ook de instelling van Guus Razoux Schultz, die me meldde: “Van de 8x dat ik ben gestart op de schoolslag ben ik 3x uitgevallen waarvan 2x gepland, omdat ik me inzette als haas. Ik had die keren onvoldoende getraind om de 16 km te halen, zo schatte ik in. Ook tijdens dat record van Anton Thoen werkte ik met hem 10 km samen voor een snelle tijd, om daarna gepland (en met te vermoeide knieën) uit te vallen.”

En daarmee hebben we het dan gelijk ook over verreweg de meest opzienbarende Zeeuwse prestatie: die van Anton Thoen van zwemclub Koewacht. Niet alleen door in 1993 onder ideale omstandigheden met overmacht de schoolslag te winnen, maar tevens met een fikse recordverbetering van ruim 12 minuten. Een recordtijd die ook daarna niet meer werd verbeterd.

Foto 10: 1989, Anton Thoen met begeleider/coach José van den Berghe (collectie José v/d Berghe)

Thoen had vier jaar daarvoor, in 1989, de schoolslag ook al gewonnen; toen net onder de 5 uur. Eerder had Anton's clubgenoot Wim den Engelsman in 1986 op hetzelfde onderdeel al de handen op elkaar gekregen voor zijn knappe tweede plaats. Ook onder de bezielende (bege)leiding van de gedreven trainer/coach José van den Berghe knokte in 1991 zijn zoon Arno te midden van de vrije slag matadors Hans van Goor, Erik van Dartel en Martijn van Heusden zich leeg naar een eervolle vierde plaats. Met name van Zeeuwse zijde was er in 1982 veel bewondering en applaus voor de 16-jarige, en daarmee jongste deelnemer, Mariëtte van Kleven uit Middelburg (met vader Gerard als coach/begeleider) bij het voltooien en winnen van haar 16 km schoolslag bij de dames. Het jaar daarop voltooide Mariëtte de 16 km nogmaals. Tweede ditmaal achter de ongenaakbare Marjolein Phaff, maar wel 21 minuten onder haar vorige tijd.

Ton Brouwer ging minstens 12 keer te water en peurde er 2 overwinningen en 6 tweede plaatsen uit. Ook de Brit Simon Lee uit Portsmouth ging een keer of 12 te water. Behoudens zijn opvallende NK 25 km overwinning in 1997, waren er verder geen podiumplaatsen voor hem weggelegd. Joost Kuijlaars uit Breda kwam ook aan een respectabel aantal te waterlatingen, 10 op z'n minst. Echter degene die qua aantal marathons in Sluis verreweg het hoogst scoorde, 16 maal, was de begin vorig jaar overleden Belgische schoolslagzwemmer Adhemar Brysse uit Brugge.

(Goes, december 2023)

Piet Schop

Addendum:**Geslaagde Kanaalpogingen door Vlaanderenmarathondeelnemers (Eng.-Fr.)**

1979, Irene van der Laan	8 uur 44 minuten
1979, Ton Brouwer	8.44
1979 Alison Roberts	8.56 (Engeland)
1981, Vera Zeitzen	10.27 (België)
1982, Irene van der Laan	8.06
1982, Monique Wildschut	8.44
1983, Irene van der Laan	18.15 (vice versa)
1984, Monique Wildschut	8.19
1987, Sylvia Ploos van Amstel	13.58
1988, Annemie Landmeters	8.39 (België)
1988, Gisella Szlavitsch	10.47 (Hongarij)
1988, Sarah Hunt	9.29 (Engeland)
1995, Hans van Goor	8.02
2003, Edith van Dijk	9.08

Geraadpleegde bronnen:

channelswimmingassociation.com

dezb.nl/krantenbankzeeland

[dezb.nl/ beeldbankzeeland](http://dezb.nl/beeldbankzeeland)

Kuijeren, Jos van, en Broer, Richard: Open Water Jubileumboek, 50 jaar klassementen (1998).

W. d. Boer, P. Duinker en J. v. Kuijeren: Zwemmen 'n eeuwig feest. KNZB 100 jaar (1988).

Razoux Schulz, Guus: Overzicht langebaanseizoen 1993 (Zwemkroniek).

Schop, Hans: Memoires deel 2, Van Bul tot Curacao (2020).

Schop, Piet: Hypothermie door onderdompeling

De (ver)killende tegenstander van de lange-afstandzwemmer (1992).

Dit artikel is tot stand gekomen met medewerking van:

Richard Broer, Myriam Hamelink-van Poecke, Wandy Kater, Irene van der Laan,

Rinus Leenhouts, Jos Nijskens en Guus Razoux Schultz.